

CRUCIADA

URDEMÂNISSIMU LU

SAPTA MÂNAL DE LUPTA POLITICA SI SPIRITALA

Cincizeci și unu de ani

de MIHAIL STELESCU

Am rugat zilele acestea Soc. de Radio-Difuziune prin d-l Cornelius Moldovanu ca Duminică 11 August să fie sărbătorit marele scriitor Panait Istrati, pentru cei 51 de ani, ce se împlinesc dela nasterea lui.

Societatea de Radio Difuziune care va cânta în seara de Duminică 11 August nu stiu căte foxtroturi, și va avea o oră de vorbă despre cura de slabire, a refuzat comemorarea.

Si ca oice refuză l-a bazat pe un motiv. Un motiv însă din care se desprinde o mentalitate du reroasă, dar care oglindeste perfect o anumită stare de spirit. Motivul refuzului a fost, că scriitori se comemorează la aniversarea morții lor și nu la a nașterei lor.

Oare de ceacestă regulă. Desigur din bucurie că nimeni se mai poate aniversa un an de către cel care au scăpat de cei morți, altă explicație n'are, deoarece adeverătul sărbătoare în viață unui om, e zlă nașterea.

Ziua de 11 August nu dă prilejul de a sărbători bucuria că cum cincizeci și unu de ani, într'un colț de pământ românesc să nascut un geniu.

Iată de ceacestă regulă. Desigur din bucurie că nimeni se mai poate aniversa un an de către cel care au scăpat de cei morți, altă explicație n'are, deoarece adeverătul sărbătoare în viață unui om, e zlă nașterea.

Nu este cincizeci și unu de ani, ci cincizeci și unu de ani, într-un colț de pământ românesc să nascut un geniu.

Acum cincizeci și unu de ani buna lui mamă aplecătă peste craniul abla născut nu bănuia în jurul leagănului făcut de brazi negre de pământ, s'a aşezat două ursitoare, menindu-norocă în viață. Una, zlăna hoiană, și a doritorilor de zări noș cealaltă, zeita marilor inspira-

Totuși o putere uriașă îl îndemna și pe patul morții să mai credă în realizarea drumului cel căutase zadarnic.

De acela cu vorbe de profet și-a scris ultimele articole și cu acelas având de totdeauna vroia să înceapă o nouă luptă de regenerare, fierică cănjurul lui a putut aduna iar un mănușchi de nreleni. Împreună cu cari să trămăte larăsi gânduri, ca pe vremuri cu Mihail, cu Moussa și cu alții, dar de data acea mai combativ, mai realizator și mai definit.

Dacă l-am putea înțelege pe Istrati! As vrea să moi penită în flăcări să ardă ochii și sufletul acelor ce-mi vor ceta rândurile pentru a-i pătrunde de măre-

(Continuare în pag. IV-a)

Panait Istrati

de JEAN DESTHIEUX

In ultima sa scrisoare imi spunea: „La 15 Martie voi fi la Nisa, lângă tine”...

La 15 Aprilie, încă nu sosise. La secesă sprezece, seara, deschid un ziar și ce citești? Vesta morții sale.

Este ingrozitor de trist! și asta poate să fie atât de adever-

de cunoașteri proaspete și în totdeauna — sau aproape întotdeauna — amăgăită în relațiunile cu lumea din afară. Copil crescut în meseria tatălui său, fiul operelor sale, crăpând de geniu, Panait nu admitea tocmai și nici hotărîrile pe jumătate. Cu atât mai mult concesiunea în fața adeverării. Si care adeveră? Deșigur, unul personal, isvorat din convinerea cea mai intimă a sufletului său.

L'am văzut, luptând împotriva morții și a vieții. Nu putea să cetepe clipe, fără să nu te întrebă: „Spune-mi explică-mi, cum se face că...”. Întotdeauna această curiozitate, care-i agita mercurul termometrului sufletește, a fost înfăptuită între buzele lui, ca o tigăre la care mereu este atent. Avea, pe Jean Jacques, în el când spunea: „omul este bun sau rău; într-o parte bunii, într-altele răii. Nici o milă pentru primii, posibilități neîngrădite pentru cealăi”. Si deoarece eu permit total, prietenilor mei, care se îndoia de stilul său, de condeiu său, de arta sa, de viață sa, cea cu atât de aspre neliniști.

Bielte Pan, nimeni nu înțelesese acest fel de-a fi al tău, prea original ca să mai admitem subtilitatea cutorilor evoluții, nimeni nu înțelesese înimă ta culturoasă de ideolog-copil, mereu însetată

este plin, de ce oare să nu-mi permă și mie să-l ușurez pe altora, atunci când am nevoie?... Pentru ce oare oamenii bogății, își păstrează avuția, numai pentru ei? Eu nu înțeleg de loc asta!... Si doar că nu

L'am văzut, spre pildă, dând unui prieten, mai sărac decât el, tot ceea ce avea, iar a două zi plângând în fața refuzului unuia, întră-caruț generozitatea crezuse și se înșelase fără să se îngrijescă cum normal ar fi fost, de resursele sale.

Părerile sale sociale nu erau mai deosebite. Rusia îl răniște de moarte, dezamăgindu-l, prin faptul că acolo, niciări nu a fost liber pe judecata sa. Ar fi putut să se întoarcă bogat, ca atâtia altii; nă adăucă decât o mărturisire teribilă. Moscovitii i-au reproșat cu furie și cele mai simple confesiuni. A fost batjocorit, bănuit, învinuit de trădare și înjurat până în ultima clipă a vieții.

Trebue, însă, să mentionez că toate acestea nu l-au impresionat de loc. Fiindcă nu se putea îndoi de conștiința sa de om liber, el care se îndoia de stilul său, de condeiu său, de arta sa, de viață sa, cea cu atât de aspre neliniști.

Mi-a fost ca un frate dela prima strângere de mână. Acest bătrân voipitor, care sub numele de Adrian Zografi, s'a zugrăvit cu cădănește, în afăra unei garanții nemuritorii și a măreției, Nerantura, Domnita din Snagov, Tăta Minca, Codin, Moș Anghelu, Chira Chirilina sănătate, împreună cu Ciulini Bărăganului, personajii cari nu vor părăsi mintile noastre ci vor încanta generația viitoare, aşa cum și noi am fost, la rândul-ne, cu romanele șaisprezece ale lui Erckmann Chatrian.

A murit un mare povestitor: un mare povestitor francez. Numele său va fi din ce în ce mai celebru, dacă ediorii și prietenii lui vor să-l răspundă cu același perspicacitate și abnegație, cu care au impus pe atâtia altii de calitate minoră.

Panait, bătrân prieten, vechi frate cu înima de foc, copil de geniu, dacă soarta nu-mi va fi protivnică, voi săli gloria, ca să-l fie credincioasă amintirii. Dar nu voi evoca niciodată fără tristețe, cele trei sau patru camere în care le-am văzut suferind și sperând.

Ca să prelungesc cu câteva minute amintirea vieții lui Panait Istrati, am redeschis, într-o sală, unde am îngrămadit scrisorile și biletele, pe cari mi le trimis până la un spor de 300–500 la sută fată de anul precedent. Vapoarele ei care îl duc maria se întorc pline cu materii prime. Utilajul ei e cel mai modern din lume. Forta el motrică și cea mai estină căci nu are nevoie, nici de cărbuni, și nici de păcură, având în tot intensul imperiului ei, cădori formidabile de apă; măna de lucru costă circa 30 la sută din cea americană sau europeană. Cei din cartea lui Upton Close „Challenge” scrisă în 1934–35 rămâi înmormântat de avântul acestel puteri în toate ramurile de producție precum și în cea a fanatismului.

In 1635 Japonia împăințătă de inchiziția Spaniolă din cauza inutilelor cruzimi, a expulzat creștinii și crestinizați, distrugând vasele mari, oprind orice relații cu restul lumii până în 1854. Numai de la acest an steticul Mikadoului. D-l Hota î-a spus: Menirea noastră trebuie să fie punerea temeliei spre hegemonia tuturor națiunilor — pentru aceasta trebuie să facem acele alianțe și tratate comerciale din cari să tragem folosul imediat și să dezvoltăm comerțul și marina comercială și toate resursele naionale să fie îndepărtate pentru pregătirea militară". Din acea zi gândul și toată puterea Japoniei a fost concentrată în această direcție. Grație față lui Mikadoului, ca să facă cu noșcutele propunerile Geneva. Succesul a fost, desigur, amănăud în tot cazul momentului critic, și din conversații tripartite cu Italia și Anglia, poate, că în luna de răgăz, căstigată vor ajunge la un acord. De nu, vom assista și retrăi ceea ce mai grozavă epocă a omenirii. acest conflict fiind scânteia care ar dezlăptui un nou războu.

Cum s-ar grupa forțele, cătări și ar putea să privească de departe, nu interesează decat să dată ceea ce este sigur și faptul că ar fi declinul rasei albe, insuficientă numerică, neunită. Să fie în confederația de la 1914–18 și prea neprevăzătoare fată de progresul împăințătoare și totuști atât de reală și vizibilă a Japoniei.

Această țară, pe ci ce trece face noi cuceriri. Nu e nevoie numai de cuceriri săngeroase.

Ea a primit acest lucru. A pus stăpânlire absolută pe tot comertul Pacificului, al Chinei, al Manciuriei și al Americii Latinice.

A stiut să înălță toate greșile economiei Europeano-Americană. Prin etihnitatea putinței ei de producție, a căstigat ple-

(Continuare în pag. II-a)

Moartea noastră laică

de PANAITISTRATI

Vreau să spun câteva cuvinte sincere, în aceste zile de singurătate prelungită care mă redau mult sau moi puțin condamnat însumi, dar rog pe cititor să-mi întoarcă capul, cîndin acest titlu, puțin cam macabru. Nu despre moarte vreau să vorbesc nici măna Domnului și nici o omul. Fiindcă, din fericirea personală, trebuie să unim cu sublimul, în ziua cînd simțim distrugerea de neînțeluită și medical nu este atunci, decat un om ca oricare altul. Care-mi aduce morfină și păstrează pentru el toate acele „apeluri de judecată, de pace și de resemnare”.

„Moartea laică” este titlul pe care-l dă Jean-Richard Bloch „comentariului său”, delă 15 Februarie, din revista Europe și de unde nu rețin decât „aveață întrebare opăsătoare: ce face, societatea laică, ca să potolească neliniștea omului care vrea să moară laică?”.

„Societatea noastră laică este în stare să propăvăduiască viața, viațuzul și curajul, curiosul lui. Dar rezistența organismului năslăbesc, înimă ce începe să dea semne de obosale, arteriocele roze incinelte circulația săngului tău, creerul îți încetează de-a mai fi normal alimentat, uremia înăbușe gândurile tale, spiritual tău bată cămpii, începi să vezi apărând, în juru-ți fantome și terori? Cum o mai ia la goană, atunci, filosofia ta!”...

Nu vreau să știu, dacă acela care a cîtit și corectat, cu dragoste, înțelule mele manuscrise franțuzești, a simțit ureodată năslăbesc moartea în sângele său, dacă și mai cu seamă care este chinul creerului nostru în timpul unei sufochări, care durează ore, Dar, nu e necesar ca Bloch să știe numai din experiența sa, fiindcă a avut prieten, pe care îl admite și cunoaște, care îl îndeamnă să se întoarcă într-o altă viață.

„Singur doctorul, care are grija să devieze confidentul și sfătuitorul pacientului său, va fi capacabil, substituindu-i-se preotului, să-ți muribundului acele apele

lui de judecată, de pace și de resemnare, care li sunt tot pe atât de necesare ca și uleiul camforat, digitalina și pantoponul”.

„Înălț un moare subiect, de dureoasă meditație. Am de spus un frumos cuvânt asupra celor de mai sus, și care nu va îndepărta de la patul morții, dar, și chiar trăit, supărătoarea dureri morale a omului, căruia nu-i ajunge un crucifix pentru a-si potoli legitima teamă de necunoscutul care se apropie”.

„Atunci, priviți la societatea noastră laică: ce face ea pentru cel care moare? Istoții de complicită, luptă împotriva dezagregării fizice, spiritual cere grăție. Societatea laică nu știe decât să abandonizeze materiei, cașelor degradat, incapabil de efort și să rănușeze pe celu și cunoște, deputat, într-un an, pe care îl trăiește în față cu moarte, îngrozitor de singular, în clipele mele cele mai nemiloase și neaudate nici o siguranță”.

„Dar, aici nu-i vorba de asta. Succesul și insuccesul Bisericii nu mă interesează, de cînd am învățat o mulțime de lucruri omenești, despre care nu mă învoiam înainte de această boala care nici nu mă înține, nici nu-mi înește de cald”.

„Singur doctorul, care are grija să devieze confidentul și sfătuitorul pacientului său, va fi capacabil, substituindu-i-se preotului, să-ți muribundului acele apele

lui de judecată, de pace și de resemnare, care li sunt tot pe atât de necesare ca și uleiul camforat, digitalina și pantoponul”.

„Înălț un moare subiect, de dureoasă meditație. Am de spus un frumos cuvânt asupra celor de mai sus, și care nu va îndepărta de la patul morții, dar, și chiar trăit, supărătoarea dureri morale a omului, căruia nu-i ajunge un crucifix pentru a-si potoli legitima teamă de necunoscutul care se apropie”.

„Atunci, priviți la societatea noastră laică: ce face ea pentru cel care moare? Istoții de complicită, luptă împotriva dezagregării fizice, spiritual cere grăție. Societatea laică trece, umil, puterile

de mediciul și se pitește la cîndină după moarte, ca și oamenii morfină”.

„Nu! Pentru suflul terorizat de spectral morții nu se atât nici o scăpare în afară de credința orbă din Dumzezeu! O spaneu,

ateul integral, după ce am-mi simțit în deșătăierea ori, ochii impenitindu-se și lumina odihnindu-se într-o lungă sincopă.

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

„Nu! nu, cu medicul poate să-și

neavânde și să se întoarcă în față cu

“Spune-mi, cine-i individual, de colo, și cum?...”

CRUCIADA în țară Moartea noastră laică

,Fondul cultural"-Iași

"Am scris nu de mult în paginile acestui "Cruciada" despre: "Fondul cultural" și pentru că acest fond continuă de a fi o pară nălățioasă în gura... tuturor paraștilor așa zisă intelectuali, voiu ceduta să mai dau publicitatea unele nume precum și unele sume care i vor stârnii decât stupeare. Fondul cultural creiau cu menirea lui superioară de a ajuta pe cei care nu au mijloace materiale pentru continuarea studiilor, precum și pentru contribuirea unor sume care să dea putință unor tineri talentați și entuziasmați de a-și edita lucrările lor, fructul zburărilor suflătesc, plămădite în atât de suferință triste... continuă de a mai fi o vată de muls. Nu știu ce cred despre acest fond cel care defină în mânile lor băile acestei punzi fenomenale. Căci atât timp că pentru a obține un mic ajutor trebuie să te căderezi lor... atunci îl dor și poate că tot ei sună răspunzători de risipa și jaful incalculabil prezent și de nedreptatea ce se face cu acest fond așa zis cultural. Bani aceștia, menirea lor..., contribuie mai mult la putregaiul înlect al politicismului corupțor. Căci din acest fond cultural (ce tronice!) se înfrăță doar similitudini care în preajma alegerilor, au știut mânui cu agerime: punuri și ghioagă... și ai putut convinge mulțimea cu o cinzeacă de rochiu, cu două trei măslini sau grea bucată de cărănat... Tineretul acela care mai are tupeul de a se numi studenți, spre rușinea studențimiei care nu poate fi decât naționalistă... tinerețea acesta studiu care trebuie să poarte flacără curată de buni români, flacără naționalismului... o pornește în cete înarmați cu bătăi, cel mai puternic argument de convinsare. Ei bine este trist că să fac această constatare dureroasă, care ne scade prestigiul, dar deosebitul trebuie să plutească în adesea lui lumind. Acest tineret înghinge mari sume din fondul cultural, drept răsplătă că au purtat și murdarit numele de studenți", prin toate căciunile periferiei și prin toate cluburile politice. Alături de ei, șleahă în treagă de lichele cu sau îlăză pistri, înarmați cu stiloul, atacă. Îndubește și uide orice inițiativă românească creștină, prin campania infamă dusă prin presă. Acești analfabeti, sătanagiști, mănuitorii ai unui vocabular trivial, care nu trăiesc decât din sudorearea vînuchi și din mila noastră, în-

casează sume enorme din fondul cultural, pentru a-și arunca baloane grețoase pe calea pataginii de ziari. Ziariștii aceștia împoză peste noapte, care aleargă peste tot, vărându-și boală ascuțită ori unde sunt ceva din parfumul... lor preferă pornește ca niște hiene, să desgropă trecutul călării sau cătușării cătreasă ca apoi să savureze la lăcomie și placere prada obținută.

Ei bine aceste hiene sășie fondul cultural fără ca nimene să asvârse în ei măcar cu un gătej. Constat căci cu durere că cei în drept nu pun punct, ci, dau ordonanțe de plată de sume care ar putea să alunge mizeria nu a unuia ci la zece.

Cită din nou exemplu: Jean Melle (Iași Hună), directorul ziarului „Noutatea", — proaspătul călăritor cu tica bancherului Emilian Marcovici, — care a incasat modestă sumă (!) de 5000 lei; Henri Burileanu (Burăcă Sloim), tot cu modestă sumă de 5000 lei, Beno Causanachi — avocat — cu suma de 3000 lei și alii care poartă drapelul culturii pe umerii lor pistrău.

Si mai sunt încă mulți dintre aceștia, care pe lângă lesta de ziarist, pe lângă sumele enorme ce încasează de pe la diterile instituții, spre exemplu: dela primărie, episcopie, mitropolie... și alte leuri pe nume fictive, trece în registre și plătește grăs.

Cunosc cazuri când aceste „lăzichi" sunt trecute pe lista podărilor sau a servitorilor, numai pentru a încasa bani.

Iată ce pot fi unii din acei care se înfrăță din fondul cultural: ziarist, podar, sofer, servitor, șef de presă și... parazit.

Se cere epurarea răului. Noi vom scrie mereu. În luptă cu minciuna, destrăbătarea, jaful și sănătul, ne am călit consuțintele. Nu disperăm, căci se vor găsi oamenii de înțeleș în Iașiul acesta, care să strige:

„Desluș, înăpoi lăzichelor și sperătoril!"...

PETRU P. NICOLAU
Coresp. Iași

Din săptămână 'n săptămână

„Faptul divers" nu înregistrează decât banala și cotidiană conflictul între cetățenii din oraș sau județ cari sub influența alcoolului și sub teroarea razelor solare se măcelăresc sau se ciomăgesc cu o plăcere sadică, dând de lucru medicilor din spital. În al doilea rând, destul de des, și cade în plasă nebunii, cari uitând în beția vitezii jocul francei și al volanului, în trecrea pe străzi aglomerate, fac victime dese printre copii și bătrâni împărtindu-le creerii de borduri trotuările sau lăsându-si schizlozi penruca nu s-au evoparat la timp din fața nebuniei lor. Serviciul circulației, ce zice că există pe undeva, nu le sănătatea pentru a opri nebunia unor dintre proprietarii de mașini.

Dar aceste „accidente" — noi le zicem crîme — trec aproape neștiute în Jârgușul care prezintă orașul petrolier. Lumeni și sănătă de aceste „nimicuri". Vrei fiecare să se răcorească cu o senzată, fără a simți cum aceasta îl furnize pe unii din funcționarii primăriile amenințăți să fie urmăriți pe drumuri, fiindcă noul primar al grupului H — are o anumită grupă de genți ce trebuie plasată. Văză este, dar concedierea nu este un concediu. Si săracul funcționar tremură.

Si „centrul", adică piața cu bombonerie și cluburi se frământă uneori când țigănușii (ziariștii) anunță cu tipetele iștice declarăriile d-lui ministru Bejan, idolul grupului H. La Prahova.

O senzație, în acest cerc, este apariția d-lui Dem. Nicolaeșcu, fost șef al partidului liberal, care jovin, salutând în dreptă și în stânga pe prietenii, așteptă că d. Bejan să nu mai facă declarații în calitate de ministru.

Căci până la d-sa au ajuns unele nemulțumiri ale unor organizații liberale care să desolargă dezastrul de politica sefului și mai ales de a d-lui I. Crețoi, umbra celui dință. Această dezertare o văd și alii, mai ales că d. Crețoi preocupat mai mult de situația sa în opozitie, decât de sefului, se agita cu ultimele forțe de energie să impună disciplina care a dispărut de mult.

INGĂNDURAT, seful invățământului

Colaboratorilor noștri necunoscuți

Prrim zilnic articole, versuri etc., din partea unui mare număr de foarte mari de cititori și admiratori ai Cruciaidei.

Găsim adeseori în rândurile primite atât sbucium sincer și atâtă având curat, alături de niște cărți timide și tatonări stân-

gace. Totuș cu multă părere de rău nu putem publica tot ce primim. Nu avem nici un impediment de ordin personal, deoarece „Cruciada" nu menajează pe nimene, nu fiind codiția numărului deasemenea nu putem injura pe oamenii cinstiți, indiferent cine ar fi ei. Totuș nu putem publica tot ce vine din cauză că frumusețea unui gând și nobilă unei idei ca să vadă lumina tiparului trebuie să fie imbrăcată și într-o formă anumită certă.

Multora li se pare că totuș se publică în „Cruciada" anumite bucati mai slabe decât ale lor, nepublicate.

Totdeauna copilul tău își pare mai frumos decât al vecinului și apoi pentru noi, toți ce ce ne cătesc și ne trimet articole ne sănătoșe de simpatici și cu niciun părtinim sau nedreptățiri pe cineva.

„Acolo, afară, este minunea primăverii. În fiecare zi, odaia îmi este năvăldită de soarele care fugărește zăpada. Și copiii și-au preparat, deja, smeleci din Negransula.

„Dar, eu, mă amăgesc cu Nisa. Ah! vreau atât de mult să vă revăd, pe toți și să vă sperie cu minunea acestui Lazăr, care sănătatea înțeleaptă de bolnav, ori tu mă iubăt spontan și m'ai primit așa cum sănătatea.

„Ah! nici când am să mor, nu voi uita figura ta și a bunului Bernard, amândouă adânc mănușe la plecarea unui tren, care să fie epatant pentru ei.

„Rieder îmi plătește luna asta ultima leață, spunându-mi cinic, că contractual" nu este anulat decât numai în ceia privește clauza unică a plății. Pentru rest (acest rest, care-l face stăpânul operări mele), contractual continuă să fie epatant pentru ei.

„Deci, după această lună Iunie — căna voj avea cincizeci de ani, din care 40 de muncă manăglă și 10 de „bucurie" literară —

că se poate „substitui preotului",

ca „să încreză cu muribundul problema salvării dela moarte", chiar dacă este, rară excepție, un fals om-bun.

dintruit decât călălăt, îmbrăcat care merg eu, ca să-i dau ceea ce-i mai curat din sufletul meu? Nu! niciodată. E mai puțin intrudit decât călălăt, îmbrăcat în sutană. Către cine, atunci?

Această biată creațură umană, care a avut nenorocirea de a se naște cu un creier excepțional și care nu crede nici în oamenii care se dau drept reprezentanți lui Dumnezeu, nici în cei care jocă la sutană. Către ce, atunci?

Ah! dată-mi voie să vă povestesc pe scurt, o scenă dela Mănăstirea Neamțul.

Intr-o zi se anunță un călugăr și spuse că are să-ni comunice ceva cu totul particular. Era în pat, cu sănătatea nu tocmai nevoie, dar și primăvara să fie de altă femeie, afară de nevăștea-mea. Atunci, de ce am venit la mănăstire? Pentru ca să mă rog ză și noapte?

— Vorbești prea repede și să rănesci un căpătă. Mă obosești. Găndește-te căi și singur și stai colo lângă mine. Și mai întâi de toate să ne „cinstim" cu un pătrău de rom.

Alături geruia ca în Siberia, în oadă mea, o sobă mare, într-o casă nească, răspândea o căldură placută. Erau singuri. Călugărul se convinse de abinețele își sorbi dintr-o înghitătură româncă.

— Pot să-mi scoi săba?

— Da! și pe urmă să-mi vorbești din toată inima.

Deoarece îmi îndrigu povestea unui „accident", care-i „otrăvis săngel", de un tratament indelungat, prea impovățător pentru „mizeria" sa și de-o „mare datorie la un farmacist", care nu voia să-mi dai medicamentele pe datorie, — scrișet repede căteva cuvinte farmacistului:

— Uite, asta pentru datoria ta, — îi spusei dându-i scrisoarea, — și băga de seamă că ceiace te roade este siifilis! Apoi, am auzit că bei cam sărămătură.

Fața călugărului se lumina și calmul il stăpânește de deantregul lui lăză măna:

— Nu m'au mintit cei care mi-au spus că poți să înțelegi totul. Ei bine! Își vorbă așa cum n'eo pot decât înaintea lui Dumnezeu.

Dumnezeul său... Astă pentru că L-a iubit prea mult, pentru că nu a vrut să-L iubească decât numai pe El, și-a părăsit femeea, cei doi copii și nica sa existență și a venit, sunt douăzeci de ani, ca să trăiască aici „în sărăcie și castitate".

Cu sărăcina a fost foarte simplu. A tras la jug „ca un bou" și nu s'a hrănit din obiceiună, decât cu ceia ce „nici porci mănușii nu vor". „Căt despre castitate, temperanță, iată prăpastia. Aici, ruagăciunile nu i-au fost de nici un folos, fiindcă „dracul a fost mai tare".

Văzusem pe „drac", în fiecare zi. Era frumoase tărcănci, cu ochii surăzători, care veneau cu brațele încărcate de daruri, pentru mănușire. Uneori erau chiar călugări frumoase, cu privire îpocrată.

— Suntem aici, afară de sănătate, mai toți, niste păcătoși. Bem și facem provizii. Dar sufletul meu? Pentru ca să-l purific, am venit aici. Ori, iată că Dumnezeu m'a ghifuit, sunt mai

vânoș ca niciodată. Te întreb, pe situl dreptului va fieta de-a semănă cu debandădă.

Ea nu va inceta, însă, cătă de pulin pentru această minoritate din care face parte călăgăul Sofrone. Fiindcă viața noastră laică nu poate fi altfel. Trăim în imposibilitatea totală de-judecă cei-drept și nedrept. Egoismul nostru, mandria noastră, nevoia neînălțătoare de viață materială, așa cără, ne orbește și ne aruncă în cea mai desigură ingârmare. De aici, acele amăgiitoare aduziuni în masă, fie de dreptă sau de stângă, ale timpului nostru, egal lipsite de control și bazeate numai pe violență, nu pe dreptate.

— Si eu te iert, își sterge păcatele, care pe curând îți vor sărăcea trupul, dar cari nu îți au murdarit de loc sufletul, pentru că îl simt gemând, în măniele mele. Si asta e destul. — Iubești banul?

— Nu. De altfel, aici, chiar cei care iubesc banul și-l strâng, nu se bucură de el. Rămân în totdeauna mănușării, după moartea încercări?

— Așa dar, deci nu e nimeni păcat. Trăiți, totuș în mizerie.

— Da! dar, beau tot cei care au sănătatea și sunt robul cărui, în timp ce înainte de-a fi călugăr, nu aveam și nu știam de altă femeie, afară de nevăștea-mea. Atunci, de ce am venit la mănăstire? Pentru ca să mă rog ză și noapte?

— „Nu iubesc decât umanitatea care este croită din contemplarea suferinței", spune Tchern, cu o stântă revoltă în Condiția urană. „Sunteți voi siguri că mai există un alt Tchern?" „Înțrebă pastorul în pioasă sau dreptate.

— Iată neînțelegerea care se sărăca. Maumanitatea până la stârșitul veacurilor.

Ea nu va învinge decât prin vocea renunțării, care conduce la naștere puritate absolută, sau dacă vă place mai bine, către nevoie de Dumnezeu. Această voce duce astăzi același gustul unui examen propriu de conștiință, de-a constata necuprinsul videturui care ne inconjoară și îlhiceala sfotirilor noastre de-a ne crăta de suferință.

„Nu iubesc decât umanitatea care este croită din contemplarea suferinței", spune Tchern, cu o stântă revoltă în Condiția urană. „Sunteți voi siguri că mai există un alt Tchern?" „Înțrebă pastorul în pioasă sau dreptate.

— Iată neînțelegerea care se sărăca. Maumanitatea până la stârșitul veacurilor.

PANAIT ISTRATI
Nisa, Februarie 1934.
(Tradus de Alexandru Telec)

— Uite, astăzi pentru datoria ta, — și băga de seamă că ceiace te roade este siifilis! Apoi, am auzit că bei cam sărămătură.

Fața călugărului se lumina și calmul il stăpânește de deantregul lui lăză măna:

— Nu m'au mintit cei care mi-au spus că poți să înțelegi totul. Ei bine! Își vorbă așa cum n'eo pot decât înaintea lui Dumnezeu.

Dumnezeul său... Astă pentru că L-a iubit prea mult, pentru că nu a vrut să-L iubească decât numai pe El, și-a părăsit femeea, cei doi copii și nica sa existență și a venit, sunt douăzeci de ani, ca să trăiască aici „în sărăcie și castitate".

Cu sărăcina a fost foarte simplu. A tras la jug „ca un bou" și nu s'a hrănit din obiceiună, decât cu ceia ce „nici porci mănușii nu vor". „Căt despre castitate, temperanță, iată prăpastia. Aici, ruagăciunile nu i-au fost de nici un folos, fiindcă „dracul a fost mai tare".

Văzusem pe „drac", în fiecare zi. Era frumoase tărcănci, cu ochii surăzători, care veneau cu brațele încărcate de daruri, pentru mănușire. Uneori erau chiar călugări frumoase, cu privire îpocrată.

</div

Cărți. Probleme. Idei

Cazul Radu Florian

Discutam deunăzi cu scriitorul Batzaria despre generația tânără. Distinsul scriitor se mărește lipsa de axă, de dibuirile de drumurile greșite, cum și de lipsa unei etici și culturi, caracteristice generației căreia îl aparțin.

La rândum însă mă miram de lipsa de grija, de lipsa de exemplu, cum și de piedicile pe care ni le pun încalecări arătătoare să fie ne părinti.

Căci nimic nu e mai adeveră-

ță decât acea înaltă desconsiderare pe care o simtim în ochii

și în gesturile celor bătrâni. Suntem analfabeti?

Dar cine ne-a învățat pe noi carte?

Toți politicienii și scriitorii tării ca re din când în când și doar de

dragul unei lefi mai erau și învățători?

Nu avem o etică? Pe care să

o avem pe A. P. S. Episcopul

Nicolae Iorga, care se grăbește

să comercializeze minunea de la

Maglavit, impunând de

la rândul nostru astfel batjocorit.

Revoltă! Numai atât.

Si totuși în sufletele astăzi tineri, revoltă și spărtăni de cultură, de incercări de cultură,

de teluri noi și generoase, lăudându-se greu cu idealurile

materiale ale stomacului gol. Cu

toate greselile de gramatică, cu

toată incultura generală a tinerei

noastre, năzuințele sunt generoase și astăzi totul.

Ce milioane cunoștințele lingvistice

ale domnului Pisani, cultura

scriitorilor noștri, cunoștință și

cultură seci, sără vibratii sufletești, oameni fantoșe, înțelegând

prin tară harta României, nu tru-

purile celor cari se frământă pe

pământul acesta! Marile schimba-

ri de principii, democrație sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumnealor terenul, au

indrumat o privire către cei

cei care înclocui în curând? Nu!

Dumnealor lansează principii. Eficiență, energie creatoare și

fascism, liberalism sau comu-

nism, discutate în articole docte

de bătrâni cu freza perfectă și

cu abonament la Capsa? Au cu-

nocșut dumneal

